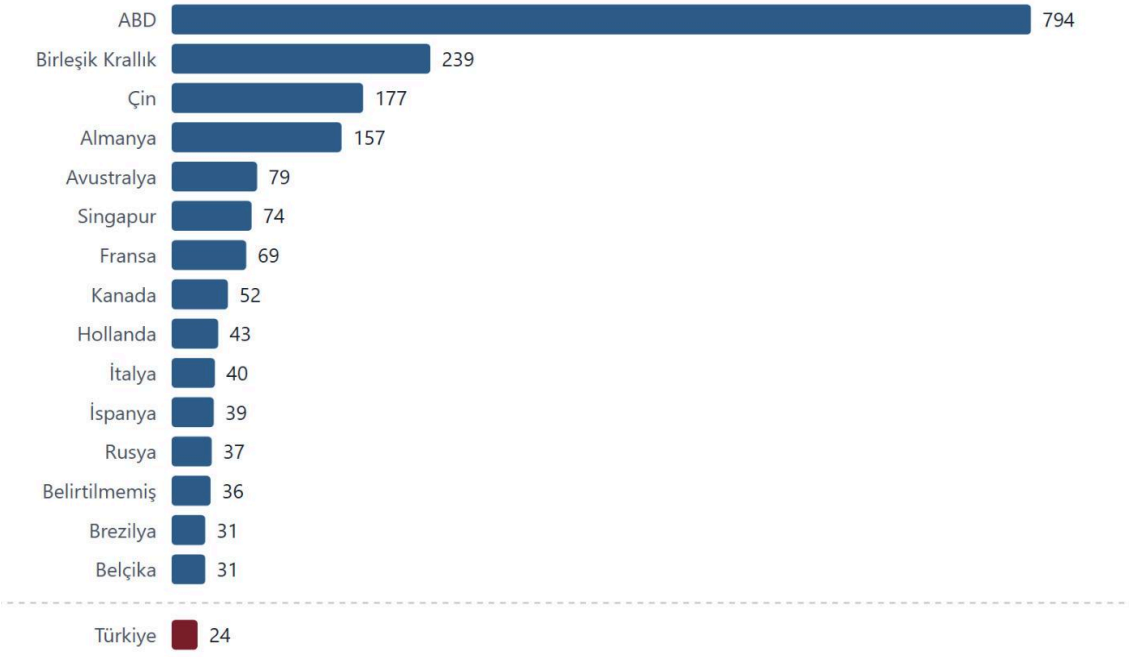
Çin'in "Etnik Konularda Dış Propaganda Faaliyetlerine Yönelik Önemli Kişiler" Veri Tabanı

Giriş

24 Ekim 2026 tarihinde, siber tehdit istihbaratı alanında faaliyet gösteren bağımsız bir araştırma kuruluşu olan VULONE ekibi tarafından kamuoyuna açık internet ortamında *Etnik Konularda Dış Propaganda Faaliyetlerine Yönelik Önemli Kişiler Veri Tabanı* (民族外宣重点人物信息库 (Mínzú Wàixuān Zhòngdiǎn Rénwù Xìnxīkù))[1] tespit edilmiştir. Veri tabanı Doğu Türkistan ve Tibet başta olmak üzere, Çin'in "hassas etnik meselelere" ilişkin uluslararası kamuoyundaki söylemleri takip etmek amacıyla oluşturulmuş operasyonel bir takip listesini içermektedir.

Söz konusu veri tabanında 103 ülkeden 2.618 kişiye (2.580'i gerçek kişiye, 38'i bota ait) ve 1.550 kuruluşa ait kayıt bulunmaktadır. Kayıtlar arasında 24 Türk araştırmacı ve STK temsilcisi, Uygur ve Tibet aktivistler, insan hakları savunucuları, Nobel ödüllü ekonomistler, akademisyenler, gazeteciler, siyasetçiler, diplomatlar ve düşünce kuruluşlarında çalışan uzmanlar yer almaktadır.

Tablo 1: Veri tabanında yer alan kişilerin ülkelere göre dağılımı

[1] VULONE. (2026, Ekim 31). *Inside China's exposed "key figures" database for ethnic external propaganda.* https://vulone.com/blog/inside-china-s-exposed-key-figures-database-for-ethnic-external-propaganda

1. Verilerin Elde Edilme Süreci

VULONE ekibi tarafından, herhangi bir sızma veya kimlik doğrulama mekanizmalarını aşma girişiminde bulunulmadan, Pekin merkezli *China Unicom* ağı üzerinde bulunan bir sunucuda şifrelenmemiş bir HTTP bağlantısı bulunduğu ifade edilmiştir.

Verilerin elde edilmesinde platformun istemci tarafındaki JavaScript dosyaları, veri erişim uç noktaları ve elektronik tablo biçiminde dışa aktarma işlevleri incelenmiştir. JavaScript dosyalarında bulunan Webpack Module Federation yapılandırma yolları, platformun DeepChina'nın[2] üretim ortamıyla bağlantısını ortaya koymuştur. Veri erişim uç noktaları üzerinden elde edilen kayıt dosyalarının incelenmesiyle kişilerin kimlik, meslek, kurum, iletişim ve sosyal medya bilgilerine ulaşılmıştır. Bu teknik bulgular, DeepChina'nın Çin İnternet Bilgi Merkezi *(China Internet Information Center – CIIC)*[3] ile bağlantılı olduğunu ve CIIC'nin doğrudan denetimi altında faaliyet gösterdiğini ortaya koymuştur.

Ekip, sistemdeki açık veri erişim noktaları üzerinden farklı kayıt dosyalarına ulaşmıştır. Bu dosyalarda kişilerin profilleri, kurumsal bağlantıları, sosyal medya hesapları ve sistemdeki sınıflandırmaları yer almaktadır. Tüm bu veriler, "*person_export.csv*", "*curated_people.json*" ve "*notable.json*" gibi adlandırmalara sahip beş dosya içerisinde yer almakta ve 103 ülkeden listelenen kişilerin bilgileri 22 ayrı sütunda sınıflandırılmaktadır.Bu bilgiler arasında isim, vatandaşlık, cinsiyet ve doğum tarihi gibi kimlik bilgileri ve görev, çalışılan kurum, eğitim geçmişi ve uzmanlık alanı gibi mesleki bilgiler yer almaktadır. Ayrıca telefon numaraları, kişisel veya kurumsal e-posta adresleri ve sosyal medya hesapları da bulunmaktadır.

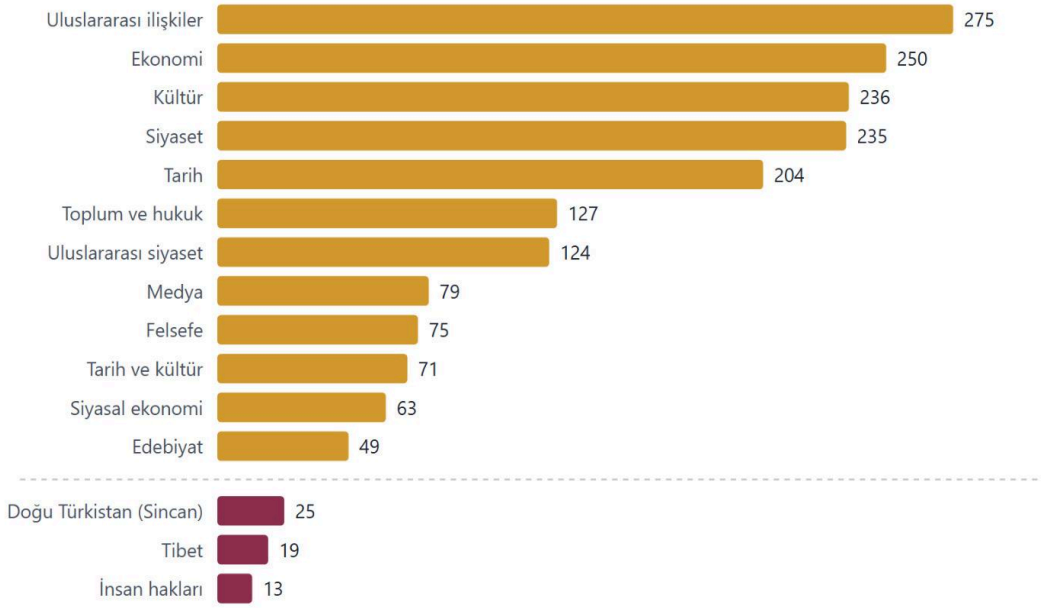
Sistemdeki dosyalar, veri tabanının farklı kayıt ve işlevlerini yansıtmaktadır. *person_export.csv* ve *curated_people.json* dosyaları, takip edilen kişilerin temel profillerini, kurumsal bağlantılarını ve sosyal medya hesapları gibi ilişkili bilgileri içermektedir. *notable.json* ise sistemde öncelikli olarak sınıflandırılan 190 kişiye ait kayıtları barındırmaktadır. Bunların yanı sıra, diğer JSON dosyaları veri tabanının yapısal şemalarını ve ülke ile kurum bilgilerine ilişkin toplu verileri içermektedir. Böylece sistem, kişi profillerinin yanı sıra "hedeflerin" kurumsal bağlantılarını ve veri tabanının genel yapısını da kayıt altına almaktadır.

---

[2] Uluslararası öğrenciler için Çin'deki üniversitelere başvuru, staj, HSK hazırlığı, CSCA sınavı rehberliği ve kariyer planlama konularında danışmanlık hizmeti sunan bir platformdur.

[3] China.org.cn ve china.com.cn internet sitelerini yöneten CIIC, Çin'in uluslararası medya faaliyetlerinde merkezi bir konuma sahiptir. Devlet Konseyi Bilgi Ofisi (*State Council Information Office – SCIO*) ile Çin Uluslararası Yayın Grubunun (*China International Publishing Group*) himayesinde faaliyet göstermektedir.

Elde edilen verilerde, 2.618 kişiye ait kimlik ve meslek bilgilerine ek olarak bu kişileri belirli kategorilere ayırmak adına kullanılan 388 adet sınıflandırma etiketi de bulunmaktadır. Bu kapsamda; "uluslararası ilişkiler" (国际关系), "kültür" (文化), "siyaset" (政治), "tarih" (历史), "medya" (媒体) ve "felsefe" (哲学) gibi farklı çalışma ve uzmanlık alanlarını kapsayan etiketler kullanılmaktadır. Ayrıca bunlara ek olarak Çin için "hassas" konu başlıklarına işaret eden "Sincan ile ilgili" (新疆相关), "Tibet ile ilgili" (西藏 / 西藏相关) ve "İnsan Hakları" (人权) etiketleri de yer almaktadır.

Tablo 2: Veri tabanında sık kullanılan ve öne çıkan birtakım etiketler

Öte yandan, bulgular kendi içinde birtakım sınırlılıklar da barındırmakta ve sağlanan dosyaların şema alanlarında açıkça belirtilenlerin ötesinde belirli etkinlik geçmişleri veya kesin tarihsel zaman aralıkları doğrulanamamaktadır. Dolayısıyla mevcut bulgular veri tabanının içeriğini ve teknik işleyişini ortaya koymakla birlikte kişilerin hangi faaliyetler kapsamında ve ne zaman sisteme kaydedildiği konusunda net bir açıklama yapılamamaktadır.

2. İnsan Hakları Bağlamında Önemi

Veri tabanının insan hakları bakımından öne çıkan yönü, Doğu Türkistan ve Tibet gibi Çin için "hasass" coğrafyalardaki insan hakları ihlallerini gündeme taşıyan kişi ve kuruluşlara ilişkin bilgilerin sistematik biçimde toplanmış olmasıdır.

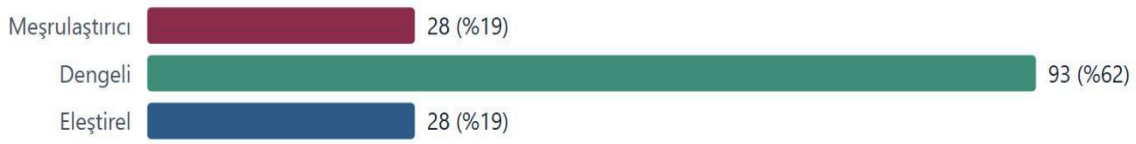
VULONE ekibi tarafından bulunan veri tabanında, kişiler dört ana grupta ele alınmaktadır. İlki Uygur aktivistler, Doğu Türkistan/Tibet hakkında araştırma yapan kişiler ve insan hakları savunucuları; ikincisi Washington merkezli düşünce kuruluşlarında çalışan uzmanlar; üçüncüsü diplomatlar ve ekonomistler ve sonuncu olarak da gazeteciler ve bağımsız medya yorumcularıdır.

Veri tabanında yer alan kişi listeleri incelendiğinde, kayıtların yalnızca Çin'in resmî söylemini destekleyen veya bu söylem doğrultusunda çalışmalar yürüten kişilerle sınırlı olmadığı, Doğu Türkistan ve Tibet politikalarına yönelik eleştirilerde bulunan akademisyen, gazeteci, insan hakları savunucusu ve araştırmacıları da kapsadığı görülmektedir. Bu kapsamda veritabanında, "*meşrulaştırıcı*" söylem kategorisinde yer alan kişilerin Çin'in resmî söylemlerini tekrarlayan veya Çin'i destekleyen açıklama ve çalışmalar yaptığı gözlemlenmektedir. Örneğin, "meşrulaştırıcı" söylem kategorisinde yer alan Jason Smith'in Uygurlar ve Tibetlilere yönelik baskı iddialarının *büyük ölçüde asılsız olduğunu* savunduğu; Peter Jan Peverelli'nin Uygurlara ilişkin haberleri *abartılı ve bazı anlatıları kanıtlanabilir şekilde yanlış* olarak nitelendirdiği; Javier García'nın ise *Doğu Türkistan'daki soykırım iddialarını sorgulayarak bölgedeki Uygur nüfusunun arttığını ve Uygur kültürüne saygı gösterildiğini* ileri sürdüğü görülmektedir.

Buna karşılık, "eleştirel" söylem kategorisinde yer alan Gulchehra Hoja'nın sürgündeki Uygurların ve ailesinin maruz kaldığı baskıları gündeme taşıdığı; Bethany Allen-Ebrahimian'ın Çin'in yapay zekâ sistemlerinin sansür ve gözetim uygulamalarındaki rolünü incelediği; William Yang'ın sızdırılan *Xinjiang Police Files* üzerinden kitlesel gözaltılara ilişkin kanıtları ve Uygur tanıklıklarını aktardığı görülmektedir. Benzer şekilde Kenan Malik, Uygurlara yönelik kitlesel gözaltılar, zorla kısırlaştırma, ailelerin parçalanması ve camilerin yıkılması gibi uygulamaları ele alırken Sophie Richardson ve Kenneth Roth da Çin'in Doğu Türkistan'daki politikalarını sistematik insan hakları ihlalleri ve insanlığa karşı suçlar çerçevesinde değerlendiren açıklamalarda bulunmaktadır.

Ek olarak, "dengeli/teknik" söylem kategorisinde ise ilgili kişilerin Çin'e ilişkin değerlendirmelerini ağırlıklı olarak akademik, ekonomik, jeopolitik ve diplomatik çerçevelerde ele aldığı görülmektedir. Aynı zamanda veri tabanında yer alan 24 Türk araştırmacı ve STK mensuplarının yer aldığı tek kategoriyi de bu sınıflandırma oluşturmaktadır. Örneğin, Burak Gürel'in Çin'in Afganistan politikası ve Uygur davasına ilişkin değerlendirmeleri güvenlik ve jeopolitik perspektiften ele aldığı; Tarık Oğuzlu'nun

ABD-Çin rekabeti, Tayvan ve Çin'in dış politika öncelikleri üzerine analizler yaptığı; Feride İnan'ın ise Çin'in küresel yönetişim politikalarını, G-20 gündemini ve Türkiye-Çin ekonomik ilişkilerini teknik ve ekonomik göstergeler üzerinden değerlendirdiği görülmektedir. Benzer şekilde, bazı araştırmacıların Çin'in uluslararası sistemdeki konumunu ve Türkiye ile ilişkilerini diyalog, iş birliği ve karşılıklı çıkarlar çerçevesinde ele aldığı dikkat çekmektedir.

Tablo 3: Veri tabanındaki "Öncelikli Kişiler" dosyasında yer alan isimlerin Çin'e karşı konumu

Böylece, farklı grupların aynı veri tabanı içerisinde benzer bir takip ve sınıflandırma sistemine dâhil edilmesi, veri tabanının yalnızca belirli kişi veya gruplara yönelik olmadığını aksine Çin'in uluslararası ilişkiler, siyaset ve medya alanlarında etkili gördüğü farklı aktörler üzerinden geniş ölçekli bir propaganda yürütme amacı taşıdığını göstermektedir. Bu çerçevede "Etnik Konularda Dış Propaganda Faaliyetlerine Yönelik Önemli Kişiler" veri tabanı, Doğu Türkistan ve Tibet'te yaşanan ciddi insan hakları ihlallerine yönelik uluslararası eleştirileri etkisizleştirebilecek, söz konusu ihlallerin görünürlüğünü azaltabilecek ve Çin yönetiminin politikalarını meşrulaştırabilecek propaganda altyapısının bir parçası olarak değerlendirilebilir.

3. Türkiye'nin Konumu

Veri tabanının kapsadığı 103 ülke arasında, 24 araştırmacı ve STK temsilcisi ile Türkiye de yer almaktadır. Türkiye kümesi içerisinde Boğaziçi Üniversitesi, Koç Üniversitesi ve ODTÜ gibi yükseköğretim kurumlarında görev alan akademisyenler ve NTV, SETA ve ORSAM gibi medya ve düşünce kuruluşlarında görev almış ya da hâlen görev alan kişiler olduğu görülmektedir.

VULONE'un açık kaynak taramasına göre, 24 kişiden 13'ünün Çin devlet kurumları veya bu kurumlarla bağlantılı kuruluşlarla belgelenmiş etkileşimi bulunmaktadır. Bu etkileşimler, Çin devlet medyasına röportaj verme, Çin'de veya Türkiye'de düzenlenen akademik ve diplomatik etkinliklere katılma, Konfüçyüs Enstitülerinde görev alma, Çin üniversiteleriyle

ortak faaliyet yürütme ve Çin'de gerçekleştirilen ziyaretlere katılma gibi farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır.

Türkiye özelinde listeye alınan 24 kişinin kamuya açık ifadelerine ilişkin söylem analizinde ise iki kişi Çin'in resmî söylemiyle örtüşen ifadeleri nedeniyle "*meşrulaştırıcı*", dört kişi "*dengeli/teknik*" kategorisinde sınıflandırılmıştır. 18 kişi hakkında ise bu kategorilerden herhangi birine yerleştirmeyi sağlayacak yeterli kamusal söylem tespit edilememiştir. İncelenen kişiler arasında "eleştirel" kategorisinde sınıflandırılan kimse bulunmamaktadır. Ayrıca, 24 Türk vatandaşının hiçbirinin veri tabanında "*Sincan ile İlgili*", "*Tibet ile İlgili*" veya "*İnsan Hakları*" başlıkları altında etiketlenmemiştir. Bu durum, Türkiye kayıtlarının doğrudan Doğu Türkistan meselesi üzerinden değil, daha geniş bir akademik, diplomatik, ekonomik ve medya ağı içerisinde sınıflandırılmış olabileceğine işaret etmektedir.

Sonuç

VULONE ekibi tarafından ortaya çıkarılan "Etnik Konularda Dış Propaganda Faaliyetlerine Yönelik Önemli Kişiler" veri tabanı, Çin'in Doğu Türkistan ve Tibet meselelerinde uluslararası kamuoyunu etkilemeye yönelik faaliyetlerinin kişi ve kurumlar düzeyinde nasıl yapılandırılabildiğine ilişkin önemli bulgular ortaya koymaktadır. Farklı ülkelerdeki akademisyenlerin, gazetecilerin, siyasetçilerin, insan hakları savunucularının ve düşünce kuruluşu temsilcilerinin kişisel bilgilerinin, mesleki bağlantılarının ve söylemlerinin sistematik biçimde kaydedilmesi, Çin'in uluslararası alanda kendisine yönelik hem eleştirel hem de destekleyici görüşleri sistematik biçimde takip ettiğine işaret etmektedir. Özellikle Doğu Türkistan ve Tibet'teki insan hakları ihlallerini gündeme taşıyan kişilerin de bu sistem içerisinde sınıflandırılması, söz konusu ihlallere ilişkin uluslararası farkındalığın ve eleştirel söylemin yönetilmesine yönelik bir altyapının oluşturulduğuna işaret etmektedir.

İnsan hakları bağlamında değerlendirildiğinde veri tabanı, Doğu Türkistan ve Tibet gibi bölgelerde Çin tarafından gerçekleştirilen insan hakları ihlallerini gündeme taşıyan aktivist, gazeteci ve araştırmacıların sistematik biçimde izlendiğini ve bu eleştirel söylemleri dengelemeye yönelik bir propaganda altyapısının kurgulandığını ortaya koymaktadır. Türkiye'den 24 kişinin yer aldığı veri tabanında, 13 kişinin Çin devlet kurumları veya bağlantılı kuruluşlarla belgelenmiş etkileşimi bulunurken, kişilerin kamuya açık söylemlerinde ağırlıklı olarak dengeli/teknik veya sınıflandırılamayan bir profil öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, hiçbir kişinin eleştirel kategoride değerlendirilmemesi ve Doğu

Türkistan, Tibet veya insan hakları başlıkları altında etiketlenmemesi, Türkiye kayıtlarının doğrudan siyasi söylemlerden ziyade daha geniş bir akademik, diplomatik ve medya ağı çerçevesinde ele alınmış olabileceğine işaret etmektedir.